

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10Sžk/45/2019
Identifikačné číslo spisu: 3018200340
Dátum vydania rozhodnutia: 17.06.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:3018200340.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Jany Hatalovej, PhD. a JUDr. Zuzany Mališovej, v právnej veci žalobcu (sťažovateľa): Urbárske pozemkové spoločenstvo Hradište, so sídlom Hradište, IČO: 34 008 870, zastúpeného JUDr. Samuelom Baránikom, advokátom so sídlom Bratislava, Podjavorinskej 7, IČO: 42 175 381, proti žalovanému: Obvodný banský úrad v Prievidzi, so sídlom Prievidza, Matice slovenskej 10, za účasti ďalšieho účastníka: Slovenské kameňolomy o.z. Hradište s.r.o., so sídlom Trenčín, Východná 2338/21, IČO: 50 226 799, zastúpeného Advokátskou kanceláriou KONCOVÁ & PARTNERS, s.r.o., so sídlom Trenčín, Legionárska 7158/5, IČO: 47 256 907, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 507-1997-1/2017 z 23. augusta 2017, v konaní o kasačnej sťažnosti žalobcu proti právoplatnému rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 13S/46/2018-134 z 18. septembra 2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 13S/46/2018-134 zo dňa 18.09.2019 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trenčíne rozsudkom č. k. 13S/46/2018-134 z 18. septembra 2019 podľa § 190 Správneho súdneho poriadku zamietol správnu žalobu opomenutého účastníka, ktorou sa žalobca domáhal ochrany svojich práv a žiadal, aby mu žalovaný doručil rozhodnutie č. 507-1997-1/2017 z 23. augusta 2017, ktorým bolo ďalšiemu účastníkovi Slovenské kameňolomy o.z. Hradište s.r.o. (ďalej len „Slovenské kameňolomy“) podľa § 41 ods. 1 písm. c) zákona č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušnínach a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o banskej činnosti“) nariadené vykonať opatrenia v časti lomu Dedová v dobývacom priestore Hradište. Tejto spoločnosti bolo tiež nariadené vykonať nevyhnutné opatrenia v časti lomu Dedová, na pozemku registra C parc. č. 3070 a 3069 v katastrálnom území D., ktoré sa svojimi časťami nachádzajú v dobývacom priestore Hradište a sú bezprostredne susediace s pozemkom registra C parc. č. 3084 v katastrálnom území D. nachádzajúcom sa v dobývacom priestore Hradište, na zaistenie prác na odstránení lokálnych previsov na lomových stenách, v ktorých sú zaklínené balvany dolomitu, a ktorých uvoľnenie a pád do pracovného priestoru, resp. na zostatkové plošiny (bermy) je ťažko predvídateľný. Vo výrokovvej časti je

uvedené, že ponechaním týchto previsov na ich mieste v lomovej stene dochádza k zrejmemu a bezprostrednému ohrozeniu bezpečnosti a ochrany zdravia osôb nachádzajúcich sa v lome, a to neriadeným zosuvom uvedenej horniny do pracovného priestoru lomu. Pri výkone prác na odstraňovaní nebezpečného stavu v dobývacom priestore Hradište, na pozemkoch registra C parcelné číslo 3070 a 3069 v katastrálnom území D., ktoré svojimi časťami bezprostredne susedia s pozemkom registra C parcelné č. 3084, na ktorom sa vykonáva platná banská činnosť, mali Slovenské kameňolomy prísne dbať na to, aby pri výkone činnosti boli tieto zasiahnuté len v miere nevyhnutnej potrebnej na to, aby sa odstránil stav, kedy dochádza k bezprostrednému a zrejmemu ohrozeniu bezpečnosti pri práci a bezpečnosť prevádzky. Uvedené sa týkalo aj postupu, ktorý zahŕňa činnosť na korune lomu nachádzajúcom sa v dobývacom priestore Hradište, na častiach pozemkov registra C parc. č. 3069 a 3070 v katastrálnom území D., vynechaním ktorej by sa nedosiahlo cieľa, a to eliminácie nepriaznivého bansko-bezpečnostného stavu podľa bodu 4. dokumentácie „TECHNICKÁ SPRÁVA o banskotechnickom a bezpečnostnom stave v lome Dedová, Dobývací priestor Hradište“ z augusta 2017, v lome Dedová, čím by sa v plnej miere nezabezpečila požiadavka bezpečného výkonu banskej činnosti.

2. Žalobca sa žalobou opomenutého účastníka domáhal ochrany svojich práv, nakoľko sa s ním v rozpore so zákonom nekonalo ako s účastníkom administratívneho konania, ktoré sa viedlo u žalovaného vo veci uloženia povinnosti vykonať opatrenia na odstránenie previsov na lomových stenách v časti lomu Dedová, v dobývacom priestore Hradište. Svoje účastníctvo v konaní odvodzoval predovšetkým od vlastníckeho, resp. spoluvlastníckeho práva svojich členov k pozemkom s parc. č. C-KN 3069 a parc. č. C-KN 3070 v katastrálnom území D..

3. Krajský súd v Trenčíne sa nestotožnil s tvrdením žalobcu, že mu prislúcha postavenie účastníka administratívneho konania, ktoré bolo zavŕšené vydaním rozhodnutia žalovaného č. 507-1997-1/2017 z 23. augusta 2017. Podľa názoru krajského súdu povinnosti ukladané v administratívnom konaní súviseli s lomovými stenami, ktoré vo svojej podstate predstavujú nerasty, ktoré boli pôvodne pod zemským povrchom. V danom prípade je vlastnícke, resp. spoluvlastnícke právo členov žalobcu obmedzené skutočnosťou, že sa na predmete ich vlastníctva nachádza nerastné bohatstvo, ktoré je vo vlastníctve štátu, a ktoré bolo predmetom ťažby, resp. ide o pozemky, ktoré sú stále súčasťou dobývacieho priestoru a je na nich lom. Nebezpečný stav pritom vznikol práve v lome a je teda viazaný na nerasty vo vlastníctve štátu a nie na pozemky, ktoré predstavujú spoločnú nehnuteľnosť. Nie je teda presné tvrdenie žalobcu, že sa v administratívnom konaní v podstate rozhodovalo o ňom bez neho. Predmetom rozhodovania nebola v pravom slova zmysle povinnosť vykonať úkony na predmete spoluvlastníctva členov žalobcu, ale na predmete vlastníctva iného subjektu, a to štátu. Uvedenie pozemkov členov žalobcu vo výrokovej časti rozhodnutia bolo skôr vecou identifikácie časti lomu, než určenie primárneho miesta, kde sa mali zabezpečovacie práce vykonať.

4. Podľa názoru krajského súdu súhlas alebo nesúhlas žalobcu s vykonaním prác na predmete vlastníctva štátu by nemohol byť pre správny orgán relevantný. V prípade potreby vstupu na pozemky žalobcu sú pracovníci orgánov a organizácií v zmysle § 15 zákona o banskej činnosti za zákonom stanovených podmienok a po predchádzajúcom oznámení oprávnení vstupovať na cudzie nehnuteľnosti. Krajský súd tiež konštatoval, že ak by činnosťou tretej osoby vznikla členom žalobcu na ich spoločnej nehnuteľnosti škoda, išlo by o ich nárok, ktorý by si mohli uplatňovať v inom konaní. Neúčasť žalobcu v konaní o nariadenie odstránenia nebezpečného stavu v lome nemá vplyv na prípadný nárok v prípade, že nariadené úkony boli realizované v rozpore s vydaným rozhodnutím.

5. Proti právoplatnému rozsudku krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť a žiadal, aby najvyšší súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Mal za to, že krajský súd nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 440 ods. 1 písm. f) Správneho súdneho poriadku) a tiež podľa jeho názoru krajský súd vec nesprávne právne posúdil (§ 440 ods. 1 písm. g) Správneho súdneho poriadku).

6. Podľa sťažovateľa v rozsudku absentuje zrozumiteľná úvaha o tom, na základe akého právneho

predpisu je vlastnícke právo obmedzené tým spôsobom, že sťažovateľ nemá právo byť účastníkom správneho konania, ktoré sa týka banskej činnosti na jeho pozemkoch. Krajský súd nevysvetlil logický súvis medzi existenciou nerastného bohatstva na pozemkoch sťažovateľa a tým, prečo na základe uvedeného nevzniká sťažovateľovi právo byť účastníkom správneho konania týkajúceho sa činnosti na jeho pozemkoch (pozemkoch v jeho zákonnej správe).

7. Tvrdenie krajského súdu, že povolená činnosť na pozemkoch sťažovateľa sa netýka v pravom slova zmysle týchto pozemkov, ale iba majetku štátu (t. j. nerastnej suroviny), je arbitrárne. Z logickej podstaty uloženia nerastnej suroviny vyplýva, že táto môže byť uložená iba na pozemku, alebo pod povrchom, t. j. ťažobná trasa k nej nevyhnutne vedie cez pozemok ako vec v právnom slova zmysle. K nerastnej surovine sa možno dostať jedine a výhradne cez pozemky sťažovateľa, preto sa rozhodnutie vydané v správnom konaní týka jeho vlastníckeho práva.

8. Prijatým záverom, že neodborným alebo nad rámec povolenia vykonaným odstránením nebezpečného stavu v lome nie je dotknuté právo sťažovateľa domáhať sa nárokov s tým súvisiacich, krajský súd sám pripustil, že nariadené opatrenia sa týkajú práv sťažovateľa. Ak teda správny súd pripúšťa, že sťažovateľ má nároky, ktoré vzniknú prekročením nariadeného opatrenia v lome na jeho pozemkoch, tak pripúšťa, že sťažovateľ má právo poznať obsah rozhodnutia, teda, že sa z rozhodnutia odvíjajú ďalšie práva a povinnosti pre sťažovateľa. Ako inak by sťažovateľ vedel, či je rozhodnutie dodržané, ak by neexistovalo jeho právo byť účastníkom správneho konania, teda aj právo na doručenie takého rozhodnutia. V tomto je zrejmä protirečivosť a nepresvedčivosť odôvodnenia napadnutého rozsudku.

9. Sťažovateľ tiež namietal, že krajský súd sa dopustil aj formálnej vady, keď v rozsudku nedostatočne identifikoval správne rozhodnutia, ktoré sú predmetom prieskumu, nakoľko sťažovateľ podaním z 3. apríla 2019 rozšíril žalobu, avšak rozhodnutia, o ktoré sa predmet konania rozšíril, správny súd v záhlaví rozsudku neidentifikoval a v bode 8. rozsudku ich označuje iba druhovo ako nadväzujúce rozhodnutia.

10. Nesprávnosť právneho posúdenia videl sťažovateľ v tom, že aj keď pozemok a nerastné bohatstvo netvorí právnu jednotu, je nepochybné že tvorí jednotu faktickú, ktorá sa prejaví tak, že sa musí oddeliť to, čo k pozemku patrí od nerastnej suroviny. Pri samotnom procese tohto oddelenia je prvým zásahom do vlastníctva vstup na pozemok a odstránenie súčastí pozemku (trávneho a iného rastlinného či krovitého porastu, odstránenie pôdy, t. j. rozrušenie zemského povrchu s cieľom dostať sa k nerastnej surovine). Týmto dochádza k nakladaniu, zasahovaniu do pozemku a jeho súčastí (porasty, pôda), a preto je splnená hypotéza daná v § 14 ods. 1 Správneho poriadku, podľa ktorej právom chránené záujmy vlastníka pozemku sú rozhodnutiami žalovaného dotknuté.

11. Pokiaľ rozhodnutia žalovaného povoľujú ďalšiemu účastníkovi na pozemkoch vo vlastníctve členov sťažovateľ nejakú činnosť, z povahy správnych aktov vyplýva, že ak má ďalší účastník rozhodnutiami žalovaného založené vo vzťahu k majetku urbáru nejaké práva, týmto právam musí zodpovedať povinnosť žalobcu strpieť výkon týchto povolených prác na jeho majetku. Pred žalovaným sa konalo o povinnostiach sťažovateľa strpieť vykonanie neodkladných opatrení na majetku žalobcu. Pokiaľ teda správny súd dospel k záveru, že o povinnostiach sťažovateľa sa nekonalo, právne posúdenie správneho súdu pri aplikácii § 14 ods. 1 Správneho poriadku nebolo správne.

12. Podľa sťažovateľa ustanovenie § 15 zákona o banskej činnosti nemožno interpretovať tak, že predstavuje právny dôvod pre absenciu účasti vlastníka pozemku v správnom konaní podľa zákona o banskej činnosti. Toto ustanovenie iba vytvára právny rámec pre to, ako môže správny orgán konať s vlastníkom pozemku v konaní, kde je tento účastníkom. Napriek tomu, že z doslovného textu zákona o banskej činnosti sa môže zdať táto otázka ako nie jednoznačná, je povinnosťou správnych orgánov a súdov vykladať toto ustanovenie tak, aby sa subjektívnemu právu vlastníka pozemku učinilo zadosť, rešpektujúc právo na inú právnu ochranu vlastníka pozemku danú mu ustanovením čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

13. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti sa v plnom rozsahu stotožnil s napadnutým rozsudkom

Krajského súdu v Trenčíne. Popísal konanie, ktoré predchádzalo vydaniu rozhodnutia o nariadení opatrení na zaistenie prác na odstránenie previsov na lomových stenách v časti lomu Dedová v katastrálnom území D. v dobývacom priestore Hradište. Toto rozhodnutie podľa jeho názoru smeruje adresne len k subjektu, ktorý vykonáva zákonným spôsobom povolenú banskú činnosť, pričom sleduje bezodkladnú nápravu stavu na pracovisku, ktorý nezodpovedá požiadavkám z hľadiska bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti prevádzky.

14. Žalovaný zastáva názor, že argumenty žalobcu, ktorými sa snaží obhájiť dôvody svojho postavenia účastníka konania spočívajú v jeho mylnom právnom názore. V danej veci nejde o konanie, ktorého cieľom je získanie nerastu, ale zaistenie zákonom chráneného záujmu na bezpečnosti a ochrane zdravia. Žalovaný navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť zamietol.

15. Ďalší účastník vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedol, že všetky činnosti nariadené ďalšiemu účastníkovi v rozhodnutiach, ktorých doručenia sa žalobca domáha, boli už vykonané. V súčasnosti teda nie je daný dôvod podania žaloby a aj prípadné rozhodnutie v prospech sťažovateľa by bolo bez právneho významu.

16. Ďalej uviedol, že odôvodnenie napadnutého rozsudku považuje za dostatočné, dávajúce účastníkom konania odpovede na všetky relevantné právne otázky. Rovnako sa ďalší účastník pridrižiava aj právneho posúdenia veci krajským súdom. Predmetné rozhodnutia žalovaného sú rozhodnutiami direktívnymi, ukladajúcimi povinnosti konkrétnemu subjektu, ktorý je ich adresátom. Rozhodnutia zaväzujú len ďalšieho účastníka, žiadny iný subjekt nie je týmito rozhodnutiami dotknutý.

17. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd kasačný, postupom podľa § 452 a nasl. Správneho súdneho poriadku preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednomyseľne dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná. Rozhodol bez nariadenia pojednávania podľa ustanovenia § 455 Správneho súdneho poriadku, keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 137 ods. 2 a 3 Správneho súdneho poriadku).

18. Úlohou najvyššieho súdu v kasačnom konaní bolo vo svetle kasačných námietok preskúmať napadnutý rozsudok krajského súdu, ktorý správnu žalobu opomenutého účastníka zamietol. Sťažovateľ ako dôvody kasačnej sťažnosti označil nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom, ako aj nesprávny procesný postup krajského súdu vedúci k porušeniu práva na spravodlivý proces, pričom kasačný súd vyhodnotil tento kasačný dôvod ako naplnený.

19. Podľa § 139 ods. 2 Správneho súdneho poriadku v odôvodnení rozsudku uvedie správny súd stručný priebeh administratívneho konania, stručné zhrnutie napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie argumentov žalobcu a vyjadrenia žalovaného, prípadne ďalších účastníkov, osôb zúčastnených na konaní a zainteresovanej verejnosti, posúdenie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Ak správny súd zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy a vráti mu vec na ďalšie konanie, je povinný v odôvodnení rozsudku uviesť aj to, ako má orgán verejnej správy vo veci ďalej postupovať. Správny súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

20. Právo na spravodlivý proces zahŕňa právo na prístup k súdu, právo na nezávislý a nestranný súd, právo na verejnosť konania a rozhodnutia, právo na rozhodnutie v primeranej lehote a právo na spravodlivé prejednanie vecí, do ktorého okrem iného patrí aj právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Rozhodnutie súdu musí byť odôvodnené a musí byť z neho dostatočne zrejmé, na základe čoho súd dospel k svojmu rozhodnutiu. Aj keď nie je nevyhnutné, aby sa súd vysporiadal s úplne všetkými námietkami účastníkov, argumentácia, ktorá bola akceptovaná a mala rozhodujúci vplyv na výsledok sporu, musí byť zdôvodnená jasne a nepochybne, pričom zároveň musí súd zrozumiteľne ozrejmiť, z akého dôvodu na určité návrhy účastníkov neprihliadal, resp. ich hodnotil protikladne s argumentáciou účastníka konania.

21. Krajský súd pri odôvodňovaní napadnutého rozsudku nepostupoval v zmysle vyššie uvedených zákonných pravidiel. Najvyšší súd musí konštatovať, že z odôvodnenia rozsudku nie je zrejmé, akým spôsobom krajský súd na skutkový stav daný v prejednávanej veci aplikoval relevantné ustanovenia právnych predpisov a ako dospel k svojmu záveru.

22. Odôvodnenie rozsudku krajského súdu, pokiaľ ide o jeho vlastnú argumentáciu, je príliš všeobecné a v minimálnej miere, nedostatočnej pre naplnenie pravidiel spravodlivého procesu, reflektuje na námietky uvádzané v žalobe. Krajský súd nedostatočne ozrejmil vlastné úvahy pri právnom posúdení veci, ale viac menej len vo všeobecnej rovine prevzal argumentáciu žalovaného z vyjadrenia k žalobe.

23. Kasačný súd musí tiež dať za pravdu sťažovateľovi, že odôvodnenie napadnutého rozsudku vykazuje známky vnútornej protirečivosti, v dôsledku čoho mu chýba presvedčivosť. Konštatovanie krajského súdu, že ak by osoba, ktorej bola uložená povinnosť realizovať úkony v lomovej stene, nekonala v súlade s rozhodnutím správneho orgánu (prekračovala by ho alebo by úkony vykonávala neodborne) a takouto činnosťou by sťažovateľovi vznikla škoda, mohol by si tento nárok uplatňovať v inom konaní bez ďalšieho relevantného odôvodnenia vzbudzuje pochybnosť a vyvoláva dojem protirečivosti so záverom krajského súdu, že predmetné konanie sa nedotýka práv sťažovateľa. Logicky potom vyznieva námietka sťažovateľa, že pokiaľ správny súd pripúšťa, že sťažovateľ má nároky, ktoré vzniknú prekročením nariadeného opatrenia v lome na jeho pozemkoch, potom má sťažovateľ aj právo poznať obsah rozhodnutia, a teda právo byť účastníkom správneho konania.

24. Krajský súd sa nedostatočne zaoberal všetkými možnými aspektmi vzniku práva na účastníctvo sťažovateľa v predmetnom konaní a odôvodnenie rozsudku nedáva presvedčivú odpoveď na otázku, z akých dôvodov toto právo sťažovateľovi neprináležalo. Krajský súd vyslovil konečné závery o nedôvodnosti žalobných námietok sťažovateľa bez toho, aby relevantne ozrejmil aj proces uvažovania, ktorý týmto záverom predchádzal. Vzhľadom na to, že výrok rozsudku nekorešponduje adekvátne odôvodnenie reflektujúce vo svetle žalobných námietok na konkrétny skutkový a právny stav v prejednávanej veci, najvyšší súd ani nemá možnosť posúdiť, či je rozhodnutie krajského súdu vo výroku vecne správne.

25. Ako vyplýva z vyššie uvedeného, kasačný súd dospel k záveru o dôvodnosti kasačnej sťažnosti, a preto napadnutý rozsudok podľa § 462 ods. 1 Správneho súdneho poriadku zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Úlohou krajského súdu v ďalšom konaní bude vec opätovne prejednať, rozhodnutie vo veci presvedčivo odôvodniť a náležite sa vysporiadať s námietkami sťažovateľa uvedenými v správnej žalobe. Zároveň bude krajský súd v ďalšom konaní povinný reflektovať aj na námietku sťažovateľa ohľadne nedostatočného identifikovania rozhodnutí žalovaného, a to s poukazom na rozšírenie žaloby podaním z 3. apríla 2019.

26. O nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodne v súlade s § 467 ods. 3 Správneho súdneho poriadku krajský súd v ďalšom konaní.

27. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijal rozsudok jednomyseľne (§ 139 ods. 4 Správneho súdneho poriadku).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.